

**Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Çerçeve Sözleşmesinde Bulunması Gereken
Asgari Unsurlar
(Seri:V, No:125 Sayılı Tebliğ'in 2(1)(a) veya 2(1)(b) Maddeleri Kapsamında
Faaliyette Bulunacak Aracı Kurumların Müşterileriyle Yapacakları Çerçeve
Sözleşmeler İçin)**

I. Tarafları Tanıtıcı Bilgiler

A) Müşterinin kimlik bilgileri ve adresi:

1. Bu kısımda müşterinin adres ve kimlik bilgilerine yer verilmelidir.
2. Aracı kurumun, müşterinin (veya temsilcisinin) kimliğini tespitinde herhangi bir sorumluluğu bulunmadığına ilişkin hükümlere Seri:V, No:46 sayılı Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin (Seri:V, No:46 sayılı Tebliğ) 12 nci maddesi ve Seri:V, No:125 sayılı Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in (Seri:V, No:125 sayılı Tebliğ) 7 nci maddesi gereği yer verilmemeli, kimlik tespitinde aracı kurumun gereken özeni sağlamasına yönelik hükümler bulunmalıdır.

Yukarıda belirtilen madde hükümlerine göre aracı kurumlar 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca hesap açmadan önce müşterilerinin kimlik bilgilerini tespit ederler. Seri:V, No:6 sayılı Tebliğin 4 üncü maddesine göre aracı kurumlar hesap numarası verdikleri müşterilerinin kimlik bilgilerinin doğruluğundan sorumludurlar.

3. Müşterinin risk ve getiri tercihleri, yatırım amaçları ve mali durumları gibi bilgilerin yer aldığı standart formun sözleşme ekinde yer aldığına, formdaki bilgilerin değişmesi halinde güncellenmesi gerektiğine, aksi takdirde aracı kurumun yaptığı işlemlerde söz konusu formun esas alacağına ilişkin bir hükme yer verilmesi gerekmektedir. Müşterinin bilgi vermek istememesi durumunda buna ilişkin yazılı beyanının sözleşmeyle birlikte saklanması gerekmektedir. Bu formun düzenlenmesinden önce sözleşme imzalanmış ise veya sözleşmede değiştirilecek başka bir husus bulunmaması halinde bu hüküm sözleşmeye eklenmeyebilir ve müşteri tarafından imzalanmış formun sözleşmeyle birlikte saklanması yeterli olur.
4. Seri:V, No:125 sayılı Tebliğin 18 nci maddesi uyarınca, aracı kurumlar müşterileri için herhangi bir işlem gerçekleştirilmeden ve sözleşme imzalamadan önce söz konusu işlemlerin risklerini belirten bir açıklama yapmak, müşterilerine bu açıklamaları yapmak üzere içeriği Kurul tarafından belirlenmiş bulunan "kaldıraçlı alım satım işlemleri risk bildirim formu"nu kullanmak ve bu formun bir örneğini müşterilerine vermek zorundadırlar.

Bu kısımda "kaldıraçlı alım satım risk bildirim formu"nun sözleşme imzalanmadan önce müşteri tarafından okunduğuna ve bir örneğinin müşteriye verildiğine ilişkin bir hükme yer verilmesi gerekmektedir.

B) Aracı kurumun unvanı ve adresi

C) Tarafları temsile yetkili kişilere, bunların temsil yetkilerine ve temsilcinin veya temsil yetkisinin sınırlarının değiştirilmesine ilişkin bilgiler (varsa)

1. Bu kısımda, bulunması halinde, tarafları temsile yetkili kişilere, bunların temsil yetkilerine ve temsilcinin veya temsil yetkisinin sınırlarının değiştirilmesine ilişkin bilgilere yer verilir.
2. Seri:V, No:46 sayılı Tebliğin 58 inci maddesi (k) bendinde yer alan “*aracı kurum yöneticileri ve merkez dışı örgütleri dahil tüm çalışanları müşterilerden hisse senedi alım satım emri verme, ordino ve diğer belgeleri imzalama, nakit ve menkul kıymet yatırma ve çekme, virman işlemleri yapma gibi geniş yetkiler içeren vekaletname alarak müşteri adına işlem yapamazlar*” hükmü de dikkate alınarak, aracı kurumların geniş yetkiler içeren vekaletname alarak müşteri adına işlem yapılamayacağı hususu düzenlenir.

II. Sözleşmede Kullanılacak Kısaltmalar

III. Sözleşmenin Konusu

Bu kısımda, tercihan Tebliğ hükümleri olmak üzere ilgili Kurul düzenlemelerine gönderme yapılarak, sözleşmenin hangi işlemi düzenlediğine ve sözleşme konusu sermaye piyasası faaliyetinin özelliklerine yer verilir.

- A) Enstrüman itibarıyla: Müşterilere hangi tür enstrümanlar üzerinden işlem yapma imkanı tanınacağına veya hizmet sunulacağına ilişkin hükümlere ayrıntılı olarak yer verilir.
- B) İşlemin yapılacağı/hizmetin sunulacağı platformlar/arayüzler itibarıyla: Aracı kurumun hangi platform(lar)/arayüz/(ler) üzerinden müşterilerine hizmet sunacağı hakkında detaylı bilgilere yer verilmelidir.

IV. İşlemlerin Karşı Tarafına İlişkin Bilgiler

A. Piyasa Yapıcısı Olarak Faaliyet Gösterenler İçin:

Aracı kurumun müşteri emirleri için doğrudan karşı taraf konumunda olduğu, verilen emirlerin bizzat aracı kurum tarafından gerçekleştirileceği açıkça belirtilmeli, ayrıca aralarında çıkar çatışması olabileceği, çünkü müşteri kara geçtiğinde aracı kurumun zarar edeceği veya müşteri zarar ettiğinde aracı kurumun kar edeceği sözleşmede açıkça vurgulanmalıdır.

B. İşlem Aracısı Olarak Faaliyet Gösterenler İçin:

Aracı kurumun müşteri emirlerini temsilci sıfatıyla kabul ettiği, verilen emirlerin gerçekleştirilmek üzere başka kuruluşlara yönlendirileceği, dolayısıyla emirlerin karşı tarafının başka bir kuruluş olacağı, bununla birlikte işlem yapmak üzere yatırılan teminatlardan müşterinin tasarrufuna açık olanlar ile açılan pozisyonlar neticesinde kar elde edilmesi söz konusu ise bu meblağların ödenmesinden sorumlu olunacağı açıkça belirtilmelidir.

V. Fiyatlar ve Alınan Pozisyonlar

A. Piyasa Yapıcısı Olarak Faaliyet Gösterenler İçin:

Müşterilerin açabileceği pozisyonlarda bir sınırlama olup olmadığı, bekleyen emirlerin hangi koşullar altında iptal edilebileceği veya fiyatlarının değiştirilebileceği ve müşteri hesaplarının hangi koşullarda işleme kapatılabileceği hususlarında açıklayıcı hükümlere yer verilmelidir. Emir iptaline ilişkin olarak Seri:V, No:125 sayılı Tebliğ'in 10 uncu maddesinde belirlenen esaslara aykırı bir hükme sözleşmede yer verilemez.

B. İşlem Aracısı Olarak Faaliyet Gösterenler İçin:

İşlem platformları/arayüzleri üzerinden sağlanan fiyatların hangi kuruluşun belirlediği fiyatlar olduğu, müşterilerin açabileceği pozisyonlarda bir sınırlama olup olmadığı, bekleyen emirlerin hangi koşullar altında iptal edilebileceği veya fiyatlarının değiştirilebileceği ve müşteri hesaplarının hangi koşullarda işleme kapatılabileceği hususlarında açıklayıcı hükümlere yer verilmelidir. Emir iptaline ilişkin olarak Seri:V, No:125 sayılı Tebliğ'in 10 uncu maddesinde belirlenen esaslara aykırı bir hükme sözleşmede yer verilemez.

C. Teminat Mekanizmasına ve Nakdin Teslimine İlişkin Esaslar

- A. İşlem yapmak üzere müşteri tarafından getirilecek teminatın aracı kuruma nasıl ve hangi esaslar çerçevesinde teslim edileceğine,
- B. İşlem yapmak üzere teslim edilecek teminatın niteliği, nakdin başka bir para birimine çevrilmesinde esas alınacak kurlara,
- C. Seri:V, No:125 sayılı Tebliğ'de belirlenen genel kaldıraç oranını aşmamak üzere, müşteri için uygulanacak olan kaldıraç oranına,
- D. Teminat oranının hesaplanmasına, teminatların takibinin nasıl olacağına, varsa teminat tamamlama yükümlülüğüne, teminat tamamlama yükümlülüğü öngörülmemiş veya teminat tamamlama yükümlülüğü müşteri tarafından yerine getirilmemiş ise pozisyonların otomatik olarak kapatılmasına ilişkin esaslara

detaylı olarak yer verilmelidir.

İşlem yapmak üzere getirilen teminatın kaldıraçlı alım satım işlemlerinde kullanılmak üzere kabul edileceği ve bankacılık düzenlemeleri uyarınca nakdin mevduat toplama anlamına gelebilecek şekilde değerlendirilmesinin mümkün olmadığına açıkça ifade edilmesi gerekmektedir.

D. Sözleşme Taraflarının Birbirine Bilgi Verme Esasları

1. Seri:V, No:125 sayılı Tebliğ'in 17 nci maddesi uyarınca aracı kurumlar, aylık olarak, müşterilerine, alınan tüm pozisyonlara ilişkin olarak, tarih, zaman, fiyat ve miktar, kapatılan pozisyonlara ilişkin kesin kar ve zarar tutarlarına, açık pozisyonlara ilişkin potansiyel kar ve zarar tutarlarına, aracı kurum nezdinde tutulan nakit, menkul kıymet ve diğer varlıklara ilişkin tüm hareketlere, hesaba tahakkuk ettirilen her türlü komisyon, ücret ve vergilere, ve teminat durumlarına ilişkin bilgileri içerir bir bildirimde bulunmaları zorunludur.

2. Aylık bildirimlerin yazılı olarak yapılması ve bildirimle ilgili belgelerin ilgili dönemi izleyen 7 gün içerisinde müşterilerin adreslerine taahhütlü olarak gönderilmesi esastır.
3. Aracı kurum tarafından, her işlemin yapıldığı günü izleyen iş günü içerisinde, bir önceki gün içinde alınan tüm pozisyonlara ilişkin bilgileri içerecek şekilde müşterilere bildirimde bulunulur. Bildirimin nasıl yapılacağı sözleşmede belirlenir.

E. Aracı Kuruma Ödenecek Ücret, Komisyon ve Benzeri Masrafların Tespit ve Ödenme Esasları

Aracı Kuruma ödenecek ücret veya komisyonun ve benzeri masrafların tespitinde uygulanacak hesaplama yöntemi ile ödeme esaslarına ve varsa konuya ilişkin düzenlemeler ile getirilen sınırlamalara sözleşmede yer verilir.

F. Teminat (Rehin) Hükümleri

1. Müşterinin, aracı kurum nezdindeki tüm hesaplarının müşterinin gerek bu sözleşmeden gerekse diğer sözleşmelerden doğmuş ve doğacak tüm alacaklar için rehinli olduğuna ilişkin hükümlerin, rehin hukukuna (menkul rehninde belirlilik esastır) aykırı olması nedeniyle, anılan esasa aykırılık teşkil etmesi nedeniyle teminat ile menkul kıymet arasında bire bir bağlantı bulunacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.
2. Sözleşmelerde doğmuş ve doğacak tüm alacaklar için hapis hakkının doğacağı gibi hükümlere yer verilemez. Ayrıca hapis hakkının kullanılmasına ilişkin hükümlerin, Medeni Kanununun 950 ve devamındaki maddelerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir.

G. Delil Şartları

1. Aracı kurum kayıtlarının “kesin delil” teşkil etmesine ilişkin hükümlere yer verilemez.
2. Gerek Kurul düzenlemeleri gerekse genel hükümler çerçevesindeki ispat külfetini müşteriye yükleyen kayıtlara yer verilemez.
3. Aracı kurum kayıtlarının münhasıran delil olmasını öngören hükümler ise, müşterinin gösterebileceği delilleri ölçüsüz derecede sınırlandırması nedeniyle sözleşmede yer alamaz. Aracı kurum kayıtlarının münhasıran delil oluşturmasına ilişkin hükümler, ancak “müşteri mutakabatını içeren kayıtlar” için öngörülebilir.
4. Elektronik ortamda iletilen emirler sözlü emir olarak kabul edildiğinden, bunlara ilişkin aracı kurum kayıtları, yani ekrandan alınan dökümler, tek taraflı delil olarak kabul edilmeyecektir. Elektronik ortamda verilenler dahil olmak üzere sözlü emirlerde aracı kurum tarafından tutulan ses veya bilgisayar kayıtları ancak müşteri mutabakatı olarak değerlendirilebilecek ve ispat yükü yine aracı kurumda kalacak olup, aracı kurum kayıtlarıyla mutabakat unsurları birbirini teyit ettiği takdirde aracı kurum kayıtları delil olarak kullanılabilir.

H. Sözcüşmenin Süresi ve Sona Ermesi

Tek taraflı fesih hakkını ve fesih hakkını kullanmasına rağmen henüz ifa etmediği edimler karşılığı nezdinde bulunan müşteriye ait nakdi muhafaza etme hakkını sadece aracı kuruma veren kayıtlara yer verilemez. Bu çerçevede, tek taraflı fesih hakkını içeren hükümlere ancak iki tarafa da tanınması ve sebeplerinin sözleşmede belirtilmesi kaydıyla izin verilebilir.

1. Süresiz Sözleşmeler

Aracı kuruma haklı sebeplerin varlığı dışında süresiz bir sözleşmeyi feshetme hakkı tanıyan kayıtlara yer verilmemelidir. Sözleşmeyi haklı sebeplerin varlığı halinde tek taraflı feshine ilişkin hükümler ise, bu durumdan sözleşme tarafı müşterinin derhal haberdar edilmesi halinde uygun olacaktır.

2. Süreli Sözleşmeler

Süreli sözleşmenin, müşterinin aksine bir beyanı olmaması halinde kendiliğinden uzatılmış sayılacağını öngören ve müşterinin aksi beyanda bulunabilmesi için makul sayılmayan derecede erken bir tarih saptayan hükümlere yer verilmemelidir.

I. Sözleşme Şartlarının Değiştirilmesi

1. Sözleşmede yapılacak değişikliklerin de yazılı olarak yapılması gerekmekte olup, sözleşmeye bağlanan hususlarda değişiklik olması durumunda buna uyulmalıdır.

2. finansal enstrümanın, faiz oranının, cezai şartın, müşteriye verilecek hizmetin ve benzeri hususların tek taraflı olarak değiştirilmesine ilişkin hükümlere, sözleşmelerde ancak bu değişiklik hakkında müşteriye derhal bildirimde bulunulması ve müşteriye sözleşmeyi feshetme hakkı tanınması kaydıyla yer verilebilir.

3. Ancak aracı kurumun müdahalesi olmaksızın değişebilen kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin işlemlerde ortaya çıkan durumlar haklı sebep kabul edilerek tek taraflı sözleşme şartlarının değiştirilebilmesine ilişkin hükümlere sözleşmelerde yer verilebilir.

J. Uygulanacak Hükümler

“Sözleşmenin Kurul düzenlemelerine aykırı hükümleri uygulanmaz. Sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde Kurul düzenlemeleri, Kurul düzenlemelerinde hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır” hükmüne yer verilir.

K. Yetkili Mahkeme ve İcra Daireleri

Düzenlenmesi zorunlu bir hüküm olmayıp, sözleşmede yer almasının istenmesi halinde bu başlık altında veya sözleşmenin başka maddelerinde, müşterinin mahkemeye gitme veya başka başvuru yollarını kullanma imkanını ortadan kaldıran veya sınırlandıran, müşterinin çeşitli yasal takip haklarından feragat ettiğine ilişkin hükümlere sözleşmelerde yer verilemez.

L. Yetkili İmzalar ve Tebligat Adresleri